

Bezinning en Bezieling

"Credo" 1999, 100cm X 100cm, acryl op linnen
© Douwe-Anne Walsma – www.walsma.nl

Programma 2011-2012
van de Groninger Kerken

Voorwoord

Hier het programma van de gezamenlijke kerken voor het seizoen 2011-2012. Als titel draagt het boekje "Bezinning en Bezieling".

Met anderen kunt u zich bezinnen op geloofsvragen en samen op zoek gaan naar antwoorden.

Woorden, beelden en muziek kunnen mensen ook bezielen.

Het leven van alledag krijgt daardoor meer kleur en klank en tilt ons mensen uit boven het gewone.

Mede namens alle inleiders, sprekers en organisatoren spreek ik de hoop uit dat u en met u vele anderen zich het komende seizoen zullen verwonderen en verbazen over het vele dat geloof bij mensen oproepen kan.

Namens de Raad van Kerken Groningen,
Simon W. Bijl

Inhoud

Bijbel en geloofsvragen

De bijbel uit de kast! 2 ^e serie	3
Leven met het Onze Vader.....	4
Bijbellezen op donderdag.....	5
Bijbel gesprekskring: "Ongehoorde bijbelverhalen"	6
Bijbelkring over Handelingen.....	7
Verdriet om gemis	7
Sporen van de verborgen God	8
Stem die de stilte niet breekt.....	8
Spreken over God.....	8
Leerhuis Judaïca I - Philo van Alexandrië.....	9
Leerhuis Judaïca II - Pinchas Lapide.....	10
Lezen uit Augustinus en Erasmus.....	11

Spiritualiteit

Spirituele Kring.....	12
Vorm en Geest.....	13
Ruimte waar het licht kan komen.....	13

(Christelijke) meditatiecursus	14
Mystieke teksten lezen	15
Grootouders en kleinkinderen	16

Lezing en Debat

Bavinckcollege	17
lezing over Efraïm de Syriër	18
Israël - strijd om het heilige land	19
Uit vrije wil	20
Door de vrijheid geboeid	20
Godsdienstvrijheid! Principe en praktijk	21
Lezingencyclus Damsterboord	22
Denken over de toekomst	25
Dopers café – Duurzame waarden	25
Rooms-katholieke Parochie	26
'Shalom Culture'	27

Jongeren

De Frisse blik	28
7+1 Basiscursus geloven voor jongeren	28
Quindici	29
Geloof in Gesprek	29
Rondom 20	30
30+ groep	30

Cultuur en Excursie

Kloosterweekend, op zoek naar stilte	31
Cantatedienst	31
Verder over het Jacobspad	32
Kerken bekijken – 'de bijbel voor de armen'	33
Excursie: Joods leven in Berlijn	34
Projectkoor 'Ruimte waar het licht kan komen'	35
De Heer is mijn herder	35
Himmelje	35
De Humanisten - wandelexcursie o.l.v. Pieter Bootsma	36

Bijbel en geloofsvragen

De bijbel uit de kast! 2e serie

Voor iedereen die ergens een bijbel in de kast heeft staan, maar nooit verder kwam dan Adam en Eva. Op vijf avonden nemen vijf dominees, met elk een eigen verhaal, in grote stappen, de hele bijbel door. Aan vijf fascinerende boeken van de bijbel wordt één avond besteed.

1. De Uittocht

Het centrale verhaal van het Oude Testament van de Uittocht van het volk Israël uit de slavernij van Egypte. Jaap Goorhuis, emeritus predikant in Levenborg, is uw gastheer.

2. De profeet Amos

Een belangrijk onderdeel van het Oude Testament zijn de profeten. Geen koffiedijkijkers of toekomstvoorspellers, maar maatschappijcritici. Zij stellen misstanden van hun tijd aan de kaak. Amos deed dat in de 8^e eeuw v. Chr.. Evert-Jan Veldman, predikant in de Nieuwe Kerk, is uw gastheer.

3. De Psalmen

Een avond over een bijbelboek met 150 liederen en gedichten: liederen van verlangen en dank, van opstandigheid en twijfel. Vele daarvan klinken tot op vandaag en spreken nog steeds aan. Gastvrouw is Marga Baas, predi-

kant in De Fontein en De Ark. Het Hortuskwintet o.l.v. Halbe de Jong verleent medewerking.

4. De evangelie naar Johannes

Het vierde evangelie wijkt nogal af van die van Mattheüs, Markus en Lucas. Het kent een heel eigen opbouw en beeldtaal, en spreekt anders over Jezus dan de anderen doen. Peter Buikema, predikant van de Ark is uw gastheer.

5. De Openbaring van Johannes

Dit laatste boek van de bijbel wordt ook wel de Apocalyps genoemd. Het staat vol geheimzinnige visioenen, die veel kunstenaars hebben geïnspireerd. Ynte de Groot, predikant van De Fontein, is uw gastheer

Voor wie? Voor iedereen die de bijbel wel eens uit de kast wil halen.

Data Vijf avonden van 20.00-22.00u:

10 en 31 januari, 21 februari, 13 maart en 3 april

Plaats Lutherse Kerk Haddingestraat.

Info www.bijbeluitdekast.nl of rechtstreeks bij de inleiders

Kosten Een vrije bijdrage is welkom

Leven met het Onze Vader

Het Onze Vader is het gebed, dat *allen* die zich Christen voelen gemeenschappelijk hebben, onafhankelijk van credo, geloofsleer of dogma. Het is als een huis dat dagelijks door miljoenen bezocht wordt en waar voor iedereen plaats is. En toch is dit gebed geen 'gemeenplaats': het Onze Vader kan in de eigen persoonlijke levenssituatie steeds weer op nieuwe wijze troost, steun en richting geven. Op deze avond kijken we gezamenlijk naar dit gebed als 'levensbegeleider' op de weg om werkelijk mens te worden.

*Leiding: Bart Hessen,
priester van de Christengemeenschap in Groningen*

*Plaats: Kerkgebouw van de Christengemeenschap in Groningen,
Lauwersstraat 3, 9725 HD Groningen
(in de Rivierenbuurt, aan de invalsweg vanuit Assen.*

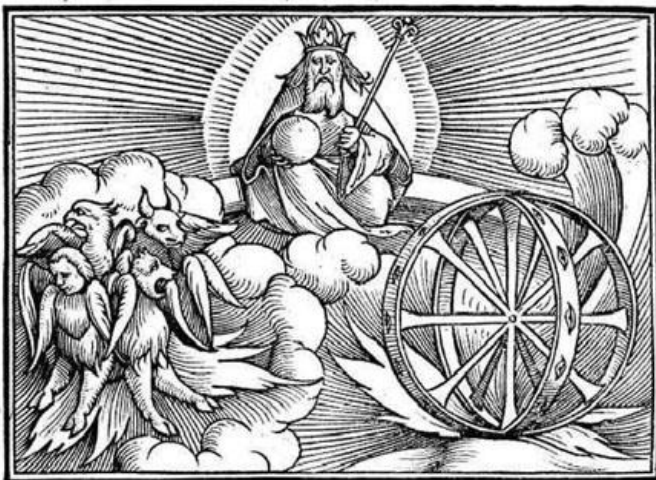
Datum en tijd: dinsdag 7 februari 2012 om 20.00 uur.

Bijbellezen op donderdag:

I Thessalonicenzen, Richteren, Ezechiël en Handelingen.

Al jarenlang komt in De Fontein een wisselend en geanimeerd gezelschap bijeen. Samen verdiepen we ons in een bijbelboek of verkennen we bijbelgedeelten rond een bepaalde thematiek.

Dit jaar sluiten we aan bij wat er volgens het rooster van de Raad van Kerken in Nederland op de zondagmorgen wordt gelezen.

In het najaar is er één bijeenkomst rond de eerste brief aan de Thessalonicenzen en twee rond de Apostolische Geloofsbelijdenis.

In de Adventstijd een bijeenkomst rond het boek Richters / Richteren.

Züricher-bijbel: het eerste visioen van Ezechiël

In het voorjaar twee bijeenkomsten rond de profeet Ezechiël en één rond het boek Handelingen.

Leiding ds Marga Baas en ds Ynte de Groot
Plaats De Fontein
Data 13 en 27 oktober, 10 en 24 november,
12 en 26 januari, 9 en 23 februari
Tijd 14.30-16.30 uur
Info/opgave ds Ynte de Groot 050-3124619 mail@ynte.nl

Bijbel gesprekskring: "Wat betekenen die on-gehoorde bijbelverhalen"

Het Oude Testament bevat vele "mooie" verhalen. Maar ook heel merkwaardige verhalen over bijv. overspel, doodslag, martelingen, moord en mensenoffers. Verhalen waar mensen, als ze de verhalen al kennen, geen raad mee weten. Door mensen, die deze verhalen voor het eerst horen (voorlezen), wordt nogal eens gereageerd met de opmerking: "U wilt toch niet beweren dat dat verhaal in de bijbel staat?" Toch is dat wel het geval.

In deze kring lezen we een aantal van deze schokkende verhalen, o.a. het verhaal van Lot en zijn dochters (Genesis 19,30-38), en proberen de betekenis ervan te verstaan.

*Bijeenkomsten in 2011:
dinsdag 27 sept, 25
okt. en 22 nov. om
20.00 uur in de Imma-
nuelkerk. Vervolgdata
in overleg.*

*Informatie en opgave:
ds. Pieter Dirk Wolt-
haus, tel: 050-
5266718,*

Lot en zijn dochters - gravure 16e eeuw

of pdwolthaus@home.nl.

Bijbelkring over Handelingen

De Bijbelkring zal zich bezighouden met het boek Handelingen. De evangelist Lucas beschrijft hierin -globaal gezegd - hoe het verder ging met het evangelie van Jezus: de avonturen van de apostelen, de verspreiding van Jezus' boodschap na Pinksteren en ook de ommekeer in het leven van Paulus. We horen over de eerste gemeenten, over aanhang en tegenstand. We zullen het boek doorkruisen met een speciaal oogje op Paulus en enkele uitstapjes maken naar zijn brieven.

Data: 13 september, 11 oktober, 8 november,
10 januari, 14 februari, 13 maart en 10 april
Plaats/tijd: Kosterwoning, Coehoornsingel 14, 10.00-11.30u
Begeleiding: ds. Lense Lijzen

Verdriet om gemis!

We komen samen om met elkaar ervaringen uit te wisselen vanuit een situatie waarvan je het gevoel hebt dat het niet zo goed met je gaat, vanwege het heftige verdriet om het gemis van je geliefde.

Je leven staat op z'n kop. Je ziet en hoort de dingen anders.

Kortom: in je hoofd en in je hart gaat het anders dan voorheen en dat is zo vreemd!

Zes avonden komen we bij elkaar om naar elkaars ervaringen te luisteren. Plaats en tijd zullen we in overleg nader overeenkomen. Zelf denk ik aan de maanden oktober, november en nog één bijeenkomst in december, met een regelmaat van één keer in de veertien dagen.

Mocht u belangstelling hebben dan kunt u contact mij als gespreksleider opnemen. ds Harm van Houte tel.527 06 57 e-mail: harm@van-houte.nl

Sporen van de verborgen God

Drie middagen over: *Sporen van de verborgen God. Een theologie van de Geest*, het laatste boek van Gijs Dingemans. Hij doet daarin een poging iets te zeggen over het grote mysterie van het bestaan vanuit een modern wereldbeeld en een hedendaags levensgevoel en probeert nieuwe woorden en beelden te vinden voor het oude christelijke geloof binnen een evolutionair belevingskader. We lezen het vierde deel, pag 185-310.

Begeleiding ds Marga Baas en ds Peter Buikema

Tijd dinsdag 22 nov, 13 dec van 14.30-16.45 en in januari

Plaats: De Ark, Haydnlaan 46

Opgave uiterlijk 6 nov bij ds Peter Buikema, 0596 628 968,
pb.buikema@home.nl

Stem die de stilte niet breekt

In bijbelse verhalen voeren mensen gesprekken met God, worden doden opgewekt en kunnen dieren spreken. In onze ervaring gebeuren zulke dingen niet en in een hedendaags wereldbeeld zijn ze niet in te passen. Zijn deze verhalen achterhaald? In deze cursus oefenen we een manier van lezen en interpreteren van verhalen over God waarbij we het moderne wetenschappelijke denken niet hoeven op te geven.

Leiding ds Peter Buikema – opgeven bij hem voor 29 januari

Tijd: woensdag 22 feb, 7 en 21 ma en 11 apr van 19.45-22.00 uur

Plaats: in De Ark, Haydnlaan 46

Spreken over God

De laatste jaren is het 'spreken over God' opnieuw in de belangstelling komen te staan. Dat is onder meer veroorzaakt door de komst van moslims en christenen uit andere werelddelen. Er is een hernieuwde interesse voor religie in onze samenleving. Spreken over God is niet langer taboe. Tegelijkertijd is er verwarring rond het bestaan van God, ook binnen de kerk. Daarom gaf de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland een handreiking uit. Daarin wordt ingegaan op vragen als: hoe spreken we over God? Hoe kunnen we God ervaren, en wat betekent het als wij

Hem niet ervaren? Ten slotte wordt er aandacht besteed aan het spreken over God in de Lutherse traditie. Deze handreiking bespreken wij in de Bijbelgespreksgroep van de Lutherse gemeente. De handreiking bestaat uit twee boekjes:

Spreken over God ISBN 978 90 239 2553 8

Protestantse bronnen over God; ISBN 978 90 239 2554 5

Leiding ds Susanne Freytag s.freytag@home.nl en Willy Niemeijer

Data 5 oktober, 2 november, 7 december en 4 januari

Tijd 19.30 – 21.30 Lutherse Kerk, Haddingestraat 23
(ingang via het hofje direct rechts van de kerk – Lutherzaal)

Leerhuis Judaïca I

Over de tien woorden (Philo van Alexandrië)

In de loop der tijden is veel geschreven over de tien woorden, vroeger vaak de tien geboden genoemd. Een van de oudste bewaard gebleven geschriften over dit gedeelte uit de Thora is van de hand van Philo van Alexandrië (20/15 v. Chr. – 50 n. Chr.). Deze Egyptische stad telde aan het begin van onze jaartelling een miljoen inwoners, waarvan bijna een derde van joodse oorsprong! Philo heeft vermoedelijk zijn leven lang in deze stad doorgebracht. Rond het jaar 40 maakte hij deel uit van een Joodse delegatie die keizer Caligula bezocht om op te komen voor de Joodse belangen.

Philo is vooral belangrijk geweest voor latere christelijke theologen als bv. Origenes vanwege zijn allegorische lezing van de Heilige Schrift.

Dit seizoen gaan we kennis maken met deze Joodse tijdgenoot van Jezus en zijn boek over de tien woorden. Hoe verstond Philo ze en wat kunnen wij ervan leren?

Leiding ds. Simon Bijl, tel. 3131017, s.w.bijl@nieuwekerk.org
Data 13 oktober, 10 november, 8 december,
12 januari, 9 februari en 8 maart
Tijd donderdagavond 20.00 – 22.00 uur
Plaats Nieuwe Kerk Centrum, Nw. Boteringestraat 1-15

Leerhuis Judaïca II – Pinchas Lapide, Opstanding - Een joodse geloofservaring

Het seizoen 2011 – 2012 beginnen wij met de bespreking van de laatste hoofdstukken van het boek van Pinchas Lapide over de opstanding. Wat wij verder gaan doen, bespreken wij wanneer we daaraan toe zijn. Het Leerhuis leidt ons over omwegen omdat naar de aard van het moderne leerhuis onze eigen levensweg meesprekt. Dus lijkt het telkens of wij niet door onze leesstof heenkomen...

Pinchas Lapide is één van de generatie moderne Joden die het nieuw ontloken gesprek met christenen in en na twee wereldoorlogen heeft willen voeren en ons helpt de achtergrond van het Nieuwe Testament te verstaan en de grondtonen daarvan met nieuwe oren te horen.

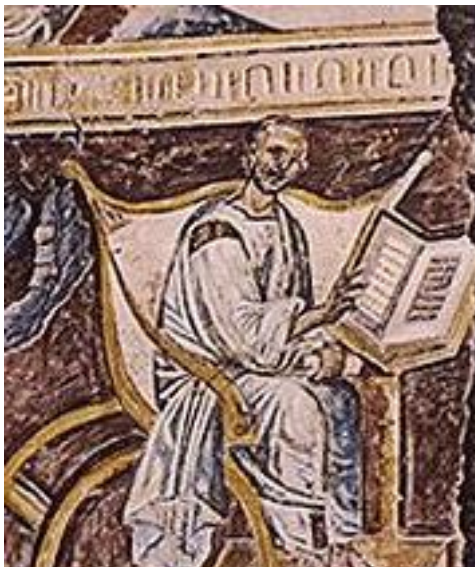
We hebben al van zijn levensverhaal gehoord. Zijn boekje (één van de vele) in 1977 geschreven en in 1983 in ons land uitgegeven heeft ons geestesoo al menigmaal doen oplichten. Wij gaan verder bij het hoofdstuk "Onjuiste vertalingen?" (blz. 65)

De geestdrift van de groep is ook één die aanstekelijk werkt voor nieuwkomers en het hen gemakkelijk maakt, mee te doen. We heten hen graag van harte welkom. Wij hebben ze tevens nodig.

Leiding: Drs Lise van der Molen, Winsum tel. 0595 442673
Data: 11 October, 1 November, 13 December 2011
17 Januari, 14 Februari, 13 Maart 2012
Tijd: Dinsdags 20.00 tot 22.00 uur
Plaats: Nieuwe Kerk Centrum, Nwe Boteringestraat 1/15
Opgave/info Werkgroep Leerhuizen Judaïca
Jelly van Wijngaarden tel. 050 5732921
Herma Lof tel. 050 3145003

Lezen uit Augustinus en Erasmus

Augustinus - Belijdenissen

Augustinus - de oudst bekende afbeelding

Van de kerkvader Augustinus zullen gedeelten uit de Confessiones (Belijdenissen) gelezen en besproken worden

In dit boek vertelt Augustinus over zijn leven, maar dan op zo'n manier dat er veel theologie wordt mee verpakt.

leiding:

ds. Sjaak van de Berg,

tel. 5418205,

[dominee@wijkgemeente-
martinikerk.nl](mailto:dominee@wijkgemeente-martinikerk.nl)

Erasmus - Brieven

In zijn vele brieven gaat Erasmus in op zaken die in zijn tijd en zijn leven speelden. Je voelt de verandering die plaats vindt in de Europese wereld van rond 1500. In 2017 zal ook in ons land uitgebreid stil gestaan worden bij de Reformatie, dan 500 jaar terug. Om je een goed beeld te kunnen vormen van de zaken die toen speelden, zijn deze brieven met vele andere geschriften van deze Bijbelse humanist onmisbaar.

leiding: ds. Simon Bijl, tel. 3131017, s.w.bijl@nieuwekerk.org

Data *gezamenlijke start: 22 september*

*Augustinus: 13 oktober, 17 november, 15 december,
19 januari, 23 februari en 22 maart.*

*Erasmus: 6 oktober, 3 november, 1 december,
19 januari, 16 februari, 15 maart.*

Tijd donderdagmorgen 10.30 uur – 12.00 uur

Plaats Nieuwe Kerk Centrum, Nw. Boteringestraat 1-15.

Spirituele Kring - Remonstrantse Gemeente

Joke J. Hermsen

Hoe beleven we 'de' tijd? Gaat zij werkelijk zo snel? Worden we geleefd of richten we uiteindelijk toch zelf onze tijd en ons leven in? Is dit bij jonge mensen inderdaad anders dan bij oudere? In de Spirituele Kring stellen we het boek *Stil de tijd. Pleidooi voor een langzame toekomst* van filosoof en schrijfster Joke J. Hermsen centraal. Hermsen meent, dat 'geen tijd hebben' een fundamentele ervaring is van onze tijd en vraagt zich af of dit anders kan. Zo maakt ze een onderscheid tussen kloktijd en innerlijke tijd. En ze verkent het belang van rust, verveling wachten etc. als belangrijke voorwaarden voor ons denken en voor creativiteit. Maar waarom krijgen ze dan zo weinig waardering? In haar betoog heeft ze aandacht voor filosofen als Bergson en Sloterdijk.

De eerste bijeenkomst zal zijn op woensdag 21 september.

*Overige data: 12 oktober, 16 november,
18 januari, 15 februari en 21 maart*

Tijd: 20.00-22 uur

Plaats: Kosterwoning, Coehoornsingel 14

Begeleiding: ds. Lense Lijzen

Vorm en Geest

De meesten van ons kunnen zonder problemen minstens vier van de vijf zuilen van de islam opnoemen. Veel lastiger is het om aan te geven hoe je christelijk geloven vormgeeft. Maar geloof zonder vormen dreigt als water tussen je vingers heen te glippen en geloofsoverdracht wordt dan helemaal lastig. Zijn vormen nodig en zinvol en welke dan? Hier gaan we drie avonden over in gesprek aan de hand van korte artikelen die van tevoren gelezen worden en eigen ervaringen van de deelnemers. De eerste avond staan we er bij stil of we al dan niet gaan vasten in de veertigdagentijd en hoe dan.

leiding ds. Jannet van der Spek.
Data woensdag 15 februari, 29 februari en 7 maart
tijd/plaats 20.00 uur in de Immanuelkerk.
info/opgave voor 12 februari jmtvdspek@hetnet.nl.

Ruimte waar het licht kan komen Over de ziel en haar verlangen

De ziel is terug van weggeweest. Misschien nog wel meer in de Happinez dan in de kerk. De maatschappij wordt niet meer maakbaar geacht, het individuele geluk des te meer. Het begrip ziel kan dan zowel een rol spelen in het eindeloos sleutelen aan jezelf als juist het besef van het niet maakbare, ontvankelijke zelf. De ziel als ruimte voor God, of juist de dragende leegte. De ziel voor af en toe en nu en dan. Bij Joke Hermsen komt de ziel tot leven in de ongeplande tijd, voor wie de wereld van economische druk kan verlaten en de stekker uit haar computer durft te trekken. We verkennen onze ziel in gesprek met elkaar, de bijbel, Augustinus, poëzie enzovoorts.

Leiding ds Jannet van der Spek
data/tijd woensdag 7 en 14 december 2011 om 20.00 uur.
Plaats: Immanuelkerk, Overwinningsplein 1
Info/opgave Ingrid Webbink en Klaas Jan ter Veer,
kj.terveer@gmail.com, tel: 5261096

(Christelijke) meditatiecursus

Onthaasten is typisch zo'n woord van deze tijd. Mensen hebben soms dagen nodig op vakantie om zich te onthaasten. In onze tijd van stress, hoge werkdruk, snelheid en lawaai zoeken steeds meer mensen naar momenten van stilte en bezinning. Ze willen weer dichterbij de bronnen van hun bestaan komen en bij de Bron van het leven.

Er worden tegenwoordig vele mogelijkheden geboden om hier gericht mee bezig te zijn. Zowel vanuit een religieuze als meer een algemene achtergrond.

Deze cursus wordt aangeboden vanuit de kerk. Inhoudelijk is de cursus geïnspireerd door de joods-christelijke traditie. Want het christendom heeft daartoe een rijke schat in huis.

We leren daarbij de meditatiehouding aan om zo tot verstillen en een houding van overgave te kunnen komen. Dat is voor ons, drukke en altijd maar denkende mensen niet eenvoudig. Daarom zijn er meditatietechnieken ontwikkeld om ons daarbij te helpen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van bijbelgedeeltes of andere (religieuze) teksten, een bepaald object, muziekfragmenten en afbeeldingen.

De cursus zal op stedelijk nivo in twee gedeeltes worden aangeboden in november 2011 en maart 2012 in de Immanuelkerk.

Data: 9, 16, 23 november en 14, 21 en 28 maart.

Tijd: 19.30 – 21.00

In de Bron (Beijum) zijn momenteel twee meditatiegroepen, die al enige tijd draaien. Deze komen samen op de 2^e en de 4^e maandagavond. Wie al ervaring heeft met meditatie is van harte welkom en kan zich hier bij aansluiten. Momenteel is er alleen nog plek in de groep, die wat later op de avond mediteert. Inloop van 20.30 tot 21.00 met thee en koffie en daarna meditatie tot 22.00. De eerste keer zal zijn op 26 september.

Inlichtingen en opgave bij

ds. A. van Ess predikant@pkndebron.nl. Tel. 050-5415050

Mystieke teksten lezen – Augustinus, Eckhart en Antoine de Saint-Exupéry

Een serie van drie avonden, waarop we kennismaken met drie heel verschillende mensen uit heel uiteenlopende perioden van de geschiedenis. Eén ding hebben ze gemeen: hun hartstochtelijke zoektocht naar God en naar - de voltooiing van- de mens. Van die zoektocht hebben zij verslag gedaan in gebeden, overwegingen, preken, een dagboek, een geestelijk testament. Per avond staat een van deze zoekers centraal. Na een korte schets van hun levensloop buigen we ons over één of meer teksten die zij ons hebben nagelaten.

Op 22 november lezen we enkele fragmenten uit de *Belijdenissen* van Aurelius Augustinus (* 354 Thagaste)

Meister Eckehart

Op 24 januari zullen we een paar fragmenten lezen uit de preken van Eckhart von Hochheim (ca 1260-ca. 1328) op de wijze van *lectio divina*.

Op 21 februari zullen we enkele teksten uit het in 1948 postuum uitgegeven *De Citadel* van Antoine de Saint-Exupéry (1900-1944) lezen.

begeleiding:

*ds Marga Baas,
ds Jannet van der Spek,
pastor Anne Hilhorst-Joosten*

*data: 22 nov, 24 jan en 21 feb
tijd 20.00-22.00 uur*

plaats: Immanuelkerk, Overwinningsplein 1
info/opgave: ds Marga Baas, tel: 5798508, marga.baas@home.nl
Meer over de schrijvers die centraal staan in deze kring op www.immanuelkerk-groningen.nl

Grootouders en kleinkinderen

De relatie van grootouders en kleinkinderen kan veel betekenen en allerlei vormen aannemen – van liefdevolle genegenheid op afstand tot een intensieve onderlinge band. Hoe speelt in deze relatie het geloof een rol? Kun je als opa of oma met je kleinkind spreken over datgene wat jijzelf hebt leren ontdekken en beamen als de bron van je bestaan? En wat als je kleinkind door de eigen ouders niet in een geloofstraditie wordt opgevoed?

“Op een mooie winteravond staat Robin voor het raam. Hij ziet een ster die groter en helderder is dan alle andere sterren en opeens weet hij: daar woont God. Hij weet het heel zeker. Mama en papa geloven niet in God. Dat is lastig. Gelukkig logeert opa bij Robin. Opa gelooft wel in God en hij weet er vrij veel van. ...

(uit het (kinder-)boek 'Robin en God' van Sjoerd Kuiper – 1996)

Begeleiding: ds Ynte de Groot en ds Marga Baas
Datum/Tijd: dinsdagmiddag 15 november 14.30-16.30 uur
Plaats: De Fontein, Eikenlaan 255
Opgave/info: ds Marga Baas 5798508 of marga.baas@home.nl

Begeleiding: ds Peter Buikema en ds Marga Baas
Datum/Tijd: donderdagmiddag 17 november 14.30-16.45
Plaats: De Ark, Haydnlaan 46
Opgave: uiterlijk 6 nov bij ds Peter Buikema, 0596 628 968, pb.buikema@home.nl

Lezing en Debat

Bavinckcollege - 'Vensters op religie in verleden, heden en toekomst in Noord Nederland'.

6 oktober 2011 - Het christendom in het Noorden ten tijde van het jonge Koninkrijk der Nederlanden

Inleider dr Egge Knol is conservator archeologie, geschiedenis en oude kunst(nijverheid) Groninger Museum.

4 november 2011 - Hoe ziet het theologisch landschap er op dit moment uit?

Inleider prof. dr Erik Borgman is hoogleraar 'Theologie van de religie, in het bijzonder het christendom' aan de Universiteit van Tilburg.

10 november 2011 - Venster op de toekomst

Inleider Martijn Aslander is 'verkenner in de netwerk- en informatiesamenleving.'

24 november 2011 - Nog in te vullen actueel onderwerp

Een noviteit voor het Bavinck College. Aankondiging In september .

5 januari 2012 - Welke invloed heeft ons gezamenlijke verleden in voor-christelijke tijden op ons christen-zijn nu?

Inleider dr Henk Vreekamp was predikant en publiceerde over christendom en heidendom in Nederland.

19 januari 2012- Hoe staan we er voor, theologisch gezien?

Voor trouwe bezoekers van het Bavinck College is Prof. dr G.D.J. Dingemans geen onbekende: hij was immers bestuurslid en adviseur.

9 februari 2012 - Zwevende gelovigen

Inleider prof. dr Joep de Hart werkte bij het SCP. Vanaf 1 september 2011 is hij bijzonder hoogleraar aan de PTHU

23 februari 2012 - Hoe gaan we de toekomst tegemoet?

Inleider prof. dr Wouter Slob bezet als bijzonder hoogleraar de leerstoel 'Protestantse kerk, Theologie en Cultuur' aan de RUG.

plaats/tijd Immanuelkerk, Overwinningsplein 1, Groningen.
20.00- 22.00u

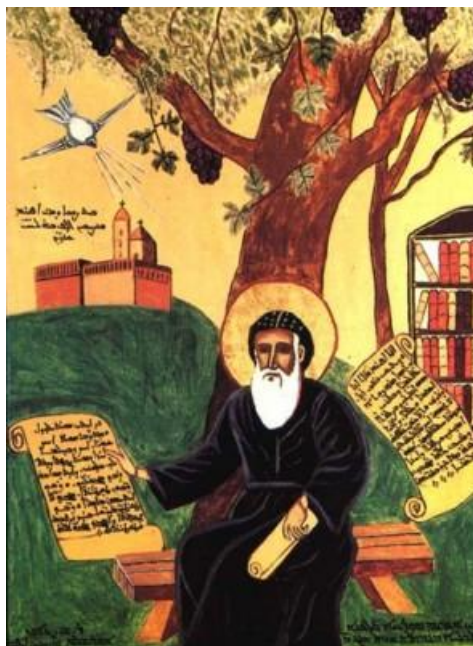
info over opgave, kosten etc. op www.bavinckcollege.nl

Lezing over Efraïm de Syriër

In de grote vasten, de voorbereidingstijd op het feest van Pasen is er in de orthodoxe kerk een speciaal gebed met diepe buigingen. Dit gebed is vernoemd naar de heilige Efraïm de Syriër.

In een lezing willen we aandacht besteden aan de figuur en de spiritualiteit van deze Heilige van de Orthodoxe Kerk.

Er zal een Moleben gehouden worden ter ere van de Heilige Efraïm met het heiligenleven. Er wordt verwezen naar de orthodoxe kloosters en de spiritualiteit en er wordt ingegaan op de tekst van dit bij uitstek vastengebed.

Leiding	hegumen Onufry
datum/tijd	9 februari 19.30 uur
Plaats	Russisch-orthodoxe kerk, Ganzevoortsingel 2
Opgave	050-3126886 of orthodoxekerkgroningen@yahoo.com

Israel - strijd om het heilige land

Met zijn boek "De Jodenstaat" (1896) werd Theodor Herzl (1860-1904) de voornaamste grondlegger van het politiek zionisme. Groeiend anti-semitisme was voor Herzl aanleiding om dit boek te schrijven, waarin hij een dringende oproep doet aan de joden om zich samen te vestigen in een nieuw land, een joodse staat. In een vlammend betoog beschrijft hij hoe die staat eruit zou moeten gaan zien.

Hertzl op Israëliisch bankbiliet (1978)

Dat zijn droom over een joodse staat ooit werkelijkheid zou worden, daar twijfelde hij geen moment aan, want "De joden die willen, zullen hun staat krijgen". Op 14 mei 1948 roept David Ben-Goerion de staat Israël uit. In deze lezingen-cyclus gaat het over zionisme en anti-zionisme en het ontstaan van de staat Israel: mythe en werkelijkheid.

18 januari: 'De Jodenstaat' – Herzl's droom over vrijheid en welvaart.

1 februari: 'Een droom wordt werkelijkheid' - De staat Israel.

15 februari: 'Dromen zijn bedrog' - Israel, joods óf democratisch.

tijd/plaats 20.00 uur Immanuelkerk Overwinningplein 1, Groningen.
Info/opgave (tot uiterlijk 31 december 2011)
ds Pieter Dirk Wolthaus, tel: 050-5266718,
pdwolthaus@home.nl.

Uit vrije wil

Het burgerinitiatief "Uit vrije wil" werkt aan een wetsvoorstel dat het mogelijk moet maken ouderen die hun leven voltooid achten te helpen bij het sterven. Het voorstel roept allerlei vragen op – van juridische en medische, maar ook van levensbeschouwelijke aard. Wat is een voltooid leven? Zijn in een mensenleven nog andere waarden van belang dan vrijheid, zelfbeschikking en individuele ontplooiing?

Begeleiding: ds Marga Baas en ds Peter Buikema
Datum/Tijd: dinsdag 1 november 2011, van 14.30-16.45 uur
Plaats: De Ark van 14.30-16.45
Opgave: ds Marga Baas (marga.baas@home.nl) en ds Peter Buikema (pb.buikema@home.nl), graag voor 30 oktober!

Door de vrijheid geboeid

De mens van deze tijd heeft vrijheid hoog in het vaandel staan. Maatschappelijke ontwikkelingen waarbij de persoonlijke vrijheid in het geding is, leveren dan ook doorgaans heftige discussies op. We hebben ons inderdaad van veel beperkingen losgemaakt, waar eerdere generaties zich aan gebonden wisten. Maar weten we altijd raad met die vrijheid en de keuzes die ze met zich meebrengt?

Leiding: Bart Hessen,
priester van de Christengemeenschap in Groningen
Plaats: Kerkgebouw van de Christengemeenschap in Groningen,
Lauwersstraat 3, 9725 HD Groningen
(in de Rivierenbuurt, aan de invalsweg vanuit Assen).
Datum en tijd: dinsdag 11 oktober 2011 om 20.00 uur.

Godsdienstvrijheid! Principe en praktijk

De laatste jaren wordt volop over godsdienstvrijheid gediscussieerd. In samenhang daarmee komen in de media ook de vrijheid van meningsuiting en de scheiding tussen kerk en staat uitgebreid aan bod. Aanleidingen zijn er meer dan voldoende: een rechtszaak over de vrijheid van meningsuiting, discussies in de Tweede Kamer over kleding of ritueel slachten en uitspraken van individuele politici.

Vaak vindt dit debat plaats in – volgens sommigen – on-Nederlands felle bewoordingen waarbij elke nuance lijkt te ontbreken.

In twee lezingen wil de Remonstrantse Gemeente terug naar de vragen die aan de basis liggen van het debat over een groot aantal incidenten: wat betekent het begrip godsdienstvrijheid, is die vrijheid onbegrensd en op welke manieren heeft de scheiding tussen politieke orde en godsdienst in de loop der tijden in Nederland vorm gekregen.

I - Godsdienstvrijheid - Marin Terpstra

Na een uiteenzetting over het begrip godsdienstvrijheid, volgt een uitweiding over verschillende opvattingen die in de loop der eeuwen opgang maakten. Wat staat er in de Bijbel en wat schreven filosofen als Thomas Hobbes, Baruch Spinoza en John Locke. Daarbij komen vragen aan de orde zoals wie bepaalt hoe God gediend moet worden en het onderscheid tussen godsdienstvrijheid en het gedogen van afwijkingen van de officiële godsdienst. Tenslotte gaat Marin Terpstra in op het begrip vrijheid en de 'paradox van de vrijheid': de waarde van vrijheid is alleen betekenisvol in het licht van andere waarden.

dr. Marin Terpstra is universitair docent Sociale en Politieke wijsbegeerte aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij houdt zich vooral bezig met de geschiedenis van de politieke filosofie, in het bijzonder wat betreft de spanning tussen politiek en religie.

datum: maandag 19 september
plaats: Remonstrantse Kerk, Coehoorsingel
aanvang 19.30 uur
toegang: vrijwillige bijdrage

II - Scheiding van Kerk en Staat - Fokko Oldenhuis

Met de Unie van Utrecht (1579) werd het principe aanvaard dat je niemand tegen zijn geweten in mag dwingen tot het aanvaarden van de ene of de andere godsdienst. Het publieke domein werd echter volledig bepaald door de Nederduitse Gereformeerde Kerk. Alleen haar leden mochten bijvoorbeeld publieke functies vervullen. Tegenwoordig heeft het idee van scheiding tussen kerk en staat een heel andere invulling gekregen: volgens sommige politici moet de publieke ruimte helemaal neutraal zijn.

Fokko Oldenhuis gaat in op de verhouding tussen kerk en staat en op de actuele ontwikkelingen op dat gebied.

prof.dr.mr. F.T. Oldenhuis is hoogleraar Religie en Recht bij de Rijksuniversiteit Groningen en Raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof Arnhem

datum: maandag 17 oktober
plaats: Remonstrantse Kerk, Coehoornsingel
aanvang 19.30 uur
toegang: vrijwillige bijdrage

Lezingencyclus Damsterboord

Drie thema-avonden gericht op alle mensen die wonen in én buiten het gebied van de gemeente, of ze nu kerkelijk zijn of niet. Doel is een maatschappelijk en religieus betrokken gesprek met elkaar aan te gaan. Verschillende landelijke sprekers, bekende en minder bekende, worden uitgenodigd om over een actueel onderwerp te komen spreken. Na de lezing is er gelegenheid voor een plenair gesprek.

I - 'Ethiek en media'

Op woensdag 9 november 2011 hopen wij dit thema ter sprake te brengen. In Groningen zette afgelopen maart een meisje van 12 tijdens een schoolreisje een kind ter wereld. Rond de school en haar huis stond de pers te patrouilleren. Klasgenootjes werden benaderd om nieuws te verzamelen. Ouders en kinderen werden juist geïnstrueerd door school, in samenspraak met GGD en politie, om niet op vragen van journalisten te reageren. Mogen journalisten met het recht op vrije nieuwsgaring kinderen via Hyves benaderen? Wanneer is het recht op vrije meningsuiting in het geding en wanneer komt het privéleven van betrokkenen in gevaar? Schiet de vrije nieuwsgaring, zoals ook met de inmiddels wereldwijd uitgemeten af luisterpraktijken, niet te ver door? Of is dit alles een gevolg van alle nieuwe media, en de toegankelijkheid van informatie die hierdoor ontstaat, waar we gewoon aan zullen moeten wennen? Spreker nog onbekend.

II - "De nieuwe liefde' en een heel oude liefde'

Op woensdag 18 januari 2012 zal Huub Oosterhuis komen te spreken over twee van zijn boeken: *Ik versta onder liefde* en over *150 Psalmen vrij*, dat komend najaar zal verschijnen. Op Oosterhuis' initiatief opende op 11 februari De Nieuwe Liefde haar deuren in Amsterdam. Het is een plek voor studie, bezinning en debat, een ruimte voor levensbeschouwing en religie en een podium voor poëzie, muziek en theater. Februari 2011 zijn de publieke activiteiten gestart, waar-

onder lezingen, debatten, presentaties, concerten, film-, poëzie- en theatervoorstellingen. Oosterhuis is van mening dat er ook elders in het land van dit soort plekken moeten komen. Kan dat ook in Groningen? Is dit een nieuwe manier van kerkzijn? Zie ook: www.huubosterhuis.nl en www.denieuweliefde.com

III - 'Hoe fundamentalistisch is Nederland?'

Op woensdag **14 maart 2012** zal Harun Yildirim spreken. Hij studeert rechten in Amsterdam, is voorzitter van de Studenten Unie Nederland en hoofdredacteur van de academische (studenten-) schrijversclub Sunitus.

foto: Patrick Post

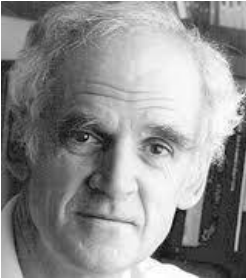
In februari 2011 verscheen in *Trouw* zijn artikel 'Waarom Harun geen fundamentalist meer is'. Hij is van mening dat de Nederlandse politieke cultuur van dit moment, die zo hamert op identiteitbepaling, medeverantwoordelijk is voor de actuele polarisatie. Dit wij-zij denken werkt het fundamentalisme alleen maar in de hand. Yildirims dubbele loyaliteit, als Nederlander, maar ook als praktiserend moslim, belooft een scherpe, maar genuanceerde avond. Zie ook: www.studentenunie.nl en www.sunitus.nl/layouts/schrijvers/harun-yildirim

Plaats: Emmaüskerk, Ra 4 (Lewenborg) Groningen.

Tijd: 20.00 – 22.00uur.

Info www.damsterboord.nl..

Denken over de toekomst –zaterdagochtendcursus

Charles Taylor

We leven in verwarrende tijden, schijnbaar grenze-loos, maar ook met een sterke behoefte aan identi-teit. Grote programma's voor de toekomst zijn er niet meer. Maar wat vraagt het samenleven dan van ons en wat vraagt ieder van de samenleving?

Kunnen we nog leven met verschillen? Is er een nieuwe moraal nodig om weg te komen uit wijdverbreid cynisme? En waar kunnen we in onze eigen omgeving beginnen om hoop te houden voor en wat te krijgen op onze toekomst?

Met elke bijeenkomst eerst een inleiding uit de IKON tv-serie *Grote denkers over de toekomst*, gaan we vervolgens in gesprek over deze vragen. We horen o.a. filosoof Charles Taylor, opperrabbin Jonathan Sacks, dichteres Antjie Krog, filosofe Susan Neiman, publicist Ian Buruma en koranwetenschapper Nasr Abu Zayd.

Met deze cursus sluiten we aan bij het remonstrantse jaarthema "Uw rijk kome". Hij vervangt dit seizoen de algemene remonstrantse introductiecursus.

Data: 14 januari, 11 februari en 17 maart

Tijd: 10.30-12.30 uur

Plaats: Remonstrantse kerk, Coehoornsingel

Begeleiding: ds Lense Lijzen

Dopers café - Duurzame Waarden

Het Dopers Café Groningen stelt, in het najaar weer 3 maal een thema aan de orde op het snijvlak van geloof en samenleving, door middel van lezingen, film en discussie. Na afloop zijn er hapjes en drankjes. Thema is: duurzaamheid, speciaal in intermenselijke zin: hoe gaan we om met mensen die in onze omgeving leven: in ons huis, onze buurt, of onze kerk, of met hen die bij ons *komen* wonen, zoals vluchtelingen, en dan op zó'n manier dat die relaties een positieve toekomst krijgen.

Op **15 september** is er de film “**De arenlezers en ik**” (Nederlands ondertiteld) van de Franse filmer Agnès Varda (1928). In deze documentaire brengt Varda het fenomeen ‘aren lezen’ in kaart, zoals dat al eeuwen in Frankrijk wordt gepraktiseerd. Maar zij past het begrip ook toe op Parijse zwervers én op idealisten die leven van het weggeworpen voedsel van anderen én op kunstenaars die uit afgedankte of onopgemerkte voorwerpen iets nieuws creëren.

Op **20 oktober** spreekt de **architect Jaap Schiere** over duurzaamheid in de woonomgeving. Hoe kan de wijze van bouwen in geïndividualiseerde cultuur, iets bijdragen aan creatieve ontmoetingen.

Op **17 november** houdt **antropoloog Yme Kuiper** een korte lezing, getiteld: **Doopsgezinden en identiteitsvorming in heden en verleden**. Zijn invalshoek is de verwevenheid van identiteitsvorming en herinneringscultuur onder doopsgezinden. **Kerkhistoricus Jaap Brüsewitz** spreekt daarna, naar aanleiding van het 300-jarig jubileum, over de komst in 1711 van een grote groep Zwitserse doopsgezinde vluchtelingen in Groningen. Gemeenschappelijke vraag hierbij is weer: Hoe werkten deze groepen mensen samen aan een cultuur waarin zij - ondanks conflicten - elkaar blijvend konden verdragen, of zelfs vreedzaam konden samen leven.

leiding: *Geert Brüsewitz*

data: *15 sep; 20 okt; 17 nov 19 jan; 16 feb; 15 mrt; 19 apr)*

plaats: *Doopsgezinde kerk, Oude Boteringestraat 33,*

tijd *19:45-22:30 u.*

entréé & consumptie: *gratis*

info doperscave@dggroningen.doopsgezind.nl

dggroningen.doopsgezind.nl/nl/gemeenteawereld/doperscave.html

Rooms-katholieke Parochie

Bij het drukken van dit boekje was het programma nog niet bekend. U kunt het vinden op www.stmartinusparochie.nl

'Shalom Culture': ontmoetingen over Joodse thema's

'Shalom Culture' is nu voor het 4^e jaar de naam voor *maandelijkse* samenkomsten van Joden, christenen, of buitenkerkelijken; gelovig of atheïst, die belangstellend zijn in Joodse cultuur in de breedste zin. De vorm verschilt van avond tot avond: lezing; discussie; boekbespreking; muziek, dans of videodocumentaire *en altijd*: uitwisseling van meningen en ervaringen. Zo veel mogelijk worden er thema's aan de orde gesteld via inbreng en suggesties van de deelnemers zelf. Daarom stond bij dit schrijven de inhoud van de avonden nog niet vast.

Om een idee van de thema's weer te geven, hier een kleine greep uit de laatste 3 jaar: De Groninger Hans Hamburger over Joodse oorlogsmonumenten. Beno Hofman over Julia Culp, de Groningse Joodse zangeres. Hilde Pach, vertaalster van o.a. Amoz Oz, over haar werk. Enkele vrijwilligers van christelijke huize over het onderhouden van Joodse begraafplaatsen in de provincie. Kijken naar de film "Haar naam was Sarah", en bespreking van het boek. Een kunsthistoricus over de Russisch-Joodse kunstenaar El(iezer) Lissitzky. Een Hongaarse vluchteling vertelde over haar onderduik bij de nonnen in Parijs. Een andere vrouw vertelde over haar onaangename *n*oorlogse ervaringen op school als enig Joods meisje. Videodocumentaire over het Yiddish Bookcenter. Ook was er aandacht voor het leggen van de zgn. 'Stolpersteinen', bijv. in Haren, waarmee de gedachtenis aan Joden uit onze provincie die weggevoerd en omgebracht werden, levend wordt gehouden. Én we woonden een NNO-repetitie bij van de 3e van Mahler (de laatste van vóór zijn, van Joods, katholiek worden).

data: 10 Okt; 7 Nov; 23 Jan; 13 Feb; 19 Mrt; 16 Apr; 14 Mei; 18 Jun
tijd: 19:00 – 21:30 uur
kosten: € 3,- p.p., p.a.
aanmelden shalom.culture@gmail.com
plaats: bovenzaal van het 'Mennohuis' Oude Boteringestraat 33
Info: <https://sites.google.com/site/shalomculture>

Jongeren

De Frisse blik

Voor ieder in de leeftijd tussen 30 en 50 jaar.

In het najaar maken we onze wandeltocht door het Nieuwe Testament.

Daarna bespreken we waar we vervolgens onze blik op richten.

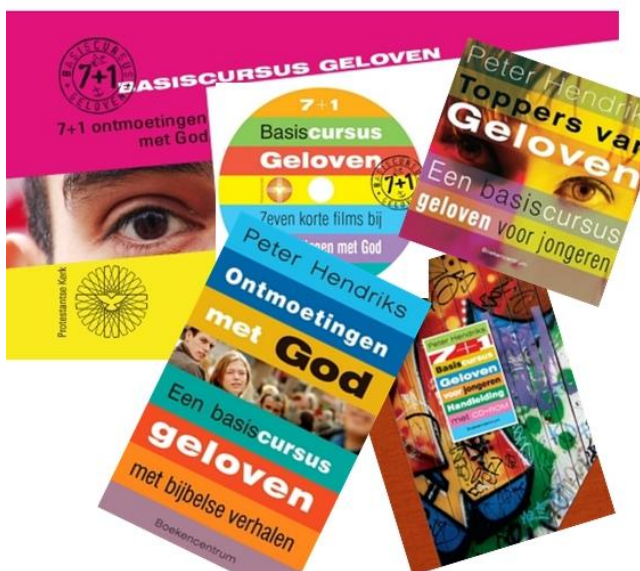
Data: 15 september, 13 oktober, 10 november,
12 januari, 9 februari, 8 maart en 12 april

Tijd 20.00-22.00 uur

Plaats: Kosterwoning

Begeleiding: ds Lense Lijzen

7+1 Basiscursus geloven voor jongeren (18 – 25 jr.) kennismaking of upgrade

Wat was ook al weer het christelijk geloof? In deze cursus komen in zeven avonden plus één inspiratiedag de hoofdthema's van het christelijk geloof aan bod. Een korte film leidt elk thema in. Er is alle ruimte voor gesprek. We beginnen elke avond met een maaltijd. Samen eten verdiept de kennismaking, zowel met elkaar als met het christelijk geloof.

Leiding ds Peter Buikema en ds Evert Jan Veldman, op woensdag van 18.30-20.30 uur, op 12 en 26 okt, 9 en 23 nov, 11 en 25 jan, 8 feb en de 7+1ste dag nader af te spreken met elkaar. We komen bijeen in het centrum van Groningen. Kosten, incl maaltijd € 4 per avond. Opgave uiterlijk 2 okt bij ds Buikema, 0596-628968, pb.buikema@home.nl of bij ds Veldman, 06-12587229, e.j.veldman@home.nl

Quindici

Voor middelbare scholieren 15+ en jonge studenten.
Film, spel, gesprek, zelf georganiseerde excursies en gezamenlijk eten vormen de motor van de bijeenkomsten.

Data: 18 september, 20 november, 15 januari en 18 maart
Begeleiding: Hanneke Plancius en ds Lense Lijzen

Geloof in Gesprek

Je bent rond de dertig en van huis uit gelovig opgevoed. Soms komt het ervan om naar de kerk te gaan, vaak ook niet. Toch laat het geloof je niet los. Of van huis uit is het geloof je vreemd, maar ben je op de een of andere manier met het christelijk geloof in aanraking gekomen en het laat je eigenlijk niet meer los. Met wie kun je erover praten?

Ook dit jaar is er weer een gesprekskring voor mensen rond de dertig. We gaan de grote woorden van het christelijk geloof en de bijbel langs en onderzoeken wat ze ons te zeggen hebben in het alledaagse leven. We maken dit jaar ook gebruik van het boekje van Wil Derkse, *Levensregel voor beginners*

Start: donderdag 6 oktober om 20.00 uur in de Immanuelkerk.
Daarna: donderdag 27 oktober, 17 november en 8 december.
Data in 2012 in overleg
Info/opgave ds Jannet van der Spek, jmtvdspek@hetnet.nl

Rondom 20

Een gespreksgroep voor mensen die

- meer van het geloof af willen weten zonder tot van alles verplicht te zijn
- zelf niet gelovig zijn, maar wel benieuwd naar de achtergrond van hun gelovige vriend of vriendin.
- er kerkelijk een tijdje 'tussenuit zijn geweest' en erover denken om de draad weer op te pakken of overwegen belijdenis te doen,
- zich wel bij kerk en geloof betrokken voelen maar nooit tot een officiële band zijn gekomen.

De groep komt al een aantal jaren bijeen. De samenstelling wisselt elk jaar en is zeer gevarieerd. Nieuwe deelnemers zijn dus van harte welkom! Het afgelopen seizoen spraken we over hoofdthema's uit de geloofstraditie van de kerk. Deze gesprekken willen we voortzetten. De thema's zullen in onderling overleg worden gekozen.

info:

ds Ynte de Groot

050-3124619 of

info@ynte.nl

plaats & tijd:

De Fontein

20.00-21.30 uur

data samen te bepalen

30+ groep

Sinds het afgelopen jaar kent De Fontein ook een gespreksgroep voor mensen van dertig jaar en ouder. De ontmoetingen vinden plaats bij de deelnemers thuis. De gesprekken cirkelen rond Bijbel en geloof en de vraag wat het nu eigenlijk is dat aan je bestaan glans en draagkracht geeft.

Info:

ds Marga Baas 5798508 of marga.baas@home.nl

data/tijd/plaats: 2^e maandag 20.00 – 22.00 uur bij deelnemers thuis.

Kloosterweekend, op zoek naar stilte

Bij voldoende belangstelling willen we ook dit jaar weer met een groepje mensen naar een klooster gaan en ons verdiepen in de kracht van stilte en gebed.

We kunnen in het weekend van 22–24 juni 2012 terecht bij de Benedictinessen in de Onze Lieve Vrouwe Abdij in Oosterhout.

zie ook:

www.olvabdiijoosterhout.nl

Hier in Groningen houden we eerst een voorbereidingsbijeenkomst op donderdagavond 24 mei. Reiskosten en verblijf zijn voor eigen rekening.

Aanmelding graag voor 31 maart 2012 bij

ds Jannet van der Spek, tel 5252633, jmtvdspek@hetnet.nl

Cantatedienst

De cantate *Bringet dem Herrn Ehren seines Namens* van Johan Sebastiaan Bach (BWV 148) wordt uitgevoerd in een kerkdienst in Helpman.

Tijd /plaats zondag 9 okt om 17.00 uur in De Ark, Haydnlaan 46
Informatie: ds Marga Baas , 050 579 85 08, marga.baas@home.nl

Verder over het Jacobspad

“Bidden met de benen” – zo zou je wandelen langs het Jacobspad kunnen noemen. In het vorige seizoen hebben we met een groep van ruim twintig mensen de eerste drie etappes afgelegd, van Uithuizen naar Groningen. We zetten onze tocht voort, omdat wie eenmaal op weg gaat de smaak te pakken krijgt.

Het Jacobspad is de opmaat voor de Camino: de eeuwenoude pelgrimsroute naar Santiago de Compostela. Of we daar ooit nog eens terecht zullen komen? Maar ook als je een dagje wandelt, ervaar je hoe tijdens het lopen alle beslommingen van je afvallen en er nieuwe ruimte ontstaat. Je ziet het landschap met nieuwe ogen, je ziet jezelf en de ander met wie je oploopt in een ander licht. Stilte en gesprek wisselen elkaar af. Steeds is er onderweg een moment van bezinning - bij vertrek, halverwege of bij aankomst. Ook wie nog niet eerder meedeed, kan zich aansluiten!

De eerstvolgende wandeling vindt plaats op **zaterdag 15 oktober 2011**. We starten om 08.30 uur op het Transferium Hoogkerk en lopen via Roderwolde, Altena, Lieveren en Langelo naar Norg (ca. 21 km).

Een routebeschrijving wordt aan het begin van de tocht aan de deelnemers uitgereikt.

*Opgave/info: ds Marga Baas 5798508 of marga.baas@home.nl
Graag aanmelden voor 9 oktober! De vervolgetappes zijn (voorlopig) gepland op zaterdag 14 januari en zaterdag 12 mei 2012.*

Kerken bekijken – ‘de bijbel voor de armen’

Kerken laten zich lezen. Aan de inrichting zie je waarop de nadruk ligt in de eredienst. Aan de afbeeldingen (of het ontbreken ervan) welke theologie domineert.

Noordbroek: Adam en Eva & Doop van Jezus

Het afgelopen seizoen keken wij vooral naar de (her-)inrichting van oude kerkgebouwen: waar staat het doopvont? Wat is de plaats van altaar of avondmaalstafel en kansel?

Dit seizoen richten we ons op de afbeeldin-

gen die in veel (oude) kerken te zien zijn: bijbelse verhalen, heiligenlegenden etc.

In twee avonden zullen we dit terrein verkennen aan de hand van vele voorbeelden. Niet met de blik van de kunsthistoricus, maar vanuit de vraag waarom er te zien is wat we zien. Wat bewoog de makers en wat beweegt de huidige gebruikers?

Voor de liefhebbers wordt dit leerhuis afgesloten met een excursie.

Leiding/info/opgave: ds Ynte de Groot 050-3124619 info@ynte.nl

Data en tijd 19 en 26 april 20.00-22.00 uur

Plaats De Fontein, Eikenlaan 255

Excursie zaterdag 12 mei

Excursie: Joods leven in Berlijn

Berlijn is een bijzondere en boeiende stad. Geen enkele andere grotere Europese stad heeft in de afgelopen twintig jaar zo intensief herbouwd en opgebouwd als Berlijn. Onderdeel van deze opbouw is o.a. het Joods Museum, indrukwekkende architectuur, gebouwd door de architect Daniel Libeskind.

Een andere bijzondere plaats in de stad is het Holocaustmonument, gebouwd door de architect Peter Eisenman. Het bestaat uit 2711 betonblokken variërend in hoogte van 20 cm tot 4,5 meter met een tussenruimte van 95 cm. Onder het veld met de blokken is

een expositieruimte ingericht.

Zo zijn er vele `Joodse plaatsen` in de stad die getuigen van een opleving van de Joodse cultuur, zoals theater, studiecentra en synagogen. Er is weer Joods leven in Berlijn.

Voorjaar 2012 reizen we naar Berlijn om kennis te nemen van de Joodse cultuur. De reis en het programma worden voorbereid door de deelnemersgroep als geheel in najaar 2011 en voorjaar 2012. Tevens verdiepen we ons dan in een aantal Joodse thema's.

Reisperiode (onder voorbehoud): de eerste week van mei 2012.

Reisleiding: ds. Pieter Dirk Wolthaus en Anna Wolthaus.

Nadere informatie en opgave (tot uiterlijk 31 oktober 2011) bij de reisleiding: 050-5266718 of pdwolthaus@gmail.com.

Projectkoor 'Ruimte waar het licht kan komen'

De gezamenlijke cantorijen van de Immanuelkerk en Vieringen op Weg voeren deze winter een mis van Henny Vrienten uit. De teksten komen uit de hedendaagse poëzie, kerkvaders, psalmen en de Oecumenische studentengemeente Utrecht. De muziek is verstillend en meditatief. Iedereen die bereid is alle repetities bij te wonen is van harte welkom om mee te zingen.

data repetities: dinsdag 10, 17 en 24 jan., donderdag 2, 9 en 16 febr

tijd/plaats: 20 uur, Immanuelkerk.

uitvoering: in de kerkdienst van zondag 19 februari o.l.v. Judith Oosterhof en Cobien Nieuwpoort. M.m.v. diverse musici.

info/opgave Ria Huijsmans, tel: 5265377, mail: Ria@bicat.com

De Heer is mijn herder

Themadienst over de psalmen in de Immanuelkerk op 13 mei

Door de eeuwen heen zijn de psalmen gezongen, gelezen, opnieuw berijmd, van nieuwe melodieën voorzien. Ze zingen van vertrouwen en schuld, van hoop en wanhoop, van woede en geborgenheid. Ze zijn een inspiratiebron voor dichters en musici van binnen en buiten de kerk. Wij stellen één of meer psalmen centraal en zingen en lezen die op vele wijzen.

Vorbereidingsavonden op donderdag 12 en 19 april om 20.00 uur.

leiding: Cobien Nieuwpoort en Ds. Jannet van der Spek

plaats: Immanuelkerk, Overwinningsplein 1

info/opgave: Yvonne Brink, mail: depauw@dds.nl, <tel:3182600>

Himmelje

Himmelje betekent *schoonmaak*. De Groningse kunstenares Hiltje Koopman maakte onder die titel een serie werken over een bijzonder gebruik van de bijbel. In de Paastijd worden deze tentoongesteld in De Ark.

Tijd/plaats: 8 apr-27 mei in De Ark, Haydnlaan 46

Informatie: ds Peter Buikema, 0596 628 968,

pb.buikema@home.nl

De Humanisten

wandelexcursie o.l.v. Pieter Bootsma

De wandelexcursie voert langs plaatsen in de stad die herinneren aan leven en tijd van de 15^e eeuwers Wessel Gansfort en Rudolf Agricola en de 16^e eeuwers Regnerus Praedinius en Albert Hardenberg.

Waarom heten ze Humanisten, in welke zin was de befaamde, haast mythische Aduarderkring aan hen schatplichtig, respectievelijk waren zij schatplichtig aan de kring?

De wandeling begint in de Martinikerk en eindigt bij het Roode Weeshuis. De entree van de kerk ten bedrage van 1 euro is voor rekening van de deelnemer. De excursie wordt twee keer gehouden, namelijk op zaterdag 22 oktober en op zaterdag 28 april. De deelnemers verzamelen zich te 12.30 uur bij de ingang van de kerk. De duur is twee uur.

Opgave van te voren is niet vereist maar wel gewenst
pieterbootsma@telfort.nl